

ERKEK ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE İNTERNET KULLANIM ÖRÜNTÜLERİ ve KULLANIM ÖRÜNTÜLERİNİN PSİKOPATOLOJİYLE İLİŞKİSİ: EPİDEMİYOLOJİK BİR ARAŞTIRMA

Direnç Sakarya* Yıldırım Beyatlı Doğan**

Amaç: İnternet kullanımının yaygınlaşması ile birlikte, internetin sorunlu kullanımı ile ilişkili bildirimler artmaktadır. Çalışmamızda, internet kullanımının fenomenolojik özelliklerini incelemek ve genel psikopatoloji ile ilişkisini epidemiyolojik bir örneklem kullanarak araştırmak amaçlanmıştır. **Yöntem:** Ankara Üniversitesi'nde eğitim almakta olan erkek öğrencileri temsil edecek bir örneklem basit rastgele yöntem kullanılarak belirlenmiş ve 424 katılımcıya ulaşılmıştır. İnternet kullanımı, internete yüklenen anlamlar ve internetin günlük yaşamındaki etkisini incelemek için İnternette Bilişsel Durum Ölçeği (İBDÖ), genel ruhsal belirtilerin taranması için Belirti Tarama Listesi (SCL-90) ve internet kullanımının ayrıntılandırılması ile sosyodemografik verilerin incelenmesi için araştırmacılar tarafından geliştirilen soru formu kullanılmıştır. Ölçek puanları arasındaki korelasyonlar hesaplanmış ve ilgili değişkenlerle en fazla ilişkili olan öncelikli kullanım amaçları belirlenmiştir. **Bulgular:** Katılımcıların yaş ortalaması 22'dir (SS: 2.0). Haftalık internet kullanımı ortalaması: 15 (SS:12) saat olarak belirlenmiştir. SCL-90 belirti toplamı ile İBDÖ toplam puanı arasında pozitif bir korelasyon ($r=0.452$, $p<0.01$) olduğu görülmüştür. SCL-90 puanları ve haftalık internet kullanım süresi arasında istatistiksel

olarak anlamlı ilişkinin olmadığı saptanmıştır ($r=0.067$, $p=0.19$). Sorunlu kullanımı değerlendiren tüm sorulara "evet" yanıtı veren 30 kişinin (%7.8) olduğu saptanmıştır. **Sonuç:** İnternetin sorunlu kullanımı, kişinin internete yüklediği anlam ve yaşamındaki önceliği ile ilişkili görünmektedir. Ayrıca kullanıcıların, internetin sorunlu kullanımı ile ilişkili olan bazı öncelikli kullanım amaçlarının olduğu saptanmıştır. Bu alanda yapılacak çalışmaların bulgularımızı dikkate alması önerilir.

Anahtar sözcükler: internet, bağımlılık, epidemiyoloji

Internet Using Patterns And Its Associations With Psychopathology Among Male Undergraduate Students: An Epidemiological Survey

Aims: As Internet use becomes more prevalent; reports of problematic use have increased. In our study, we aimed to assess phenomenological features of Internet using patterns and its associations with psychopathology. **Methods:** Representing male undergraduate students in Ankara University, 424 participants were enrolled in the study. To assess Internet usage, meanings attributed to the Internet and the effect of Internet, Online Cognitions Scale (OCS) and to search for mental problems Symptom Checklist-90 (SCL-90) were used. An additional form investigating Internet use patterns and demographic features was used. Correlations between the scores of the scales were calculated and main purposes for

* Psikiyatrist, Uz. Dr., Kastamonu Dr. Münif İslamoğlu Devlet Hastanesi Psikiyatri Böl., Tel. 366-2140526, direnc@gmail.com

** Psikiyatrist, Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri A.D. Bağımlılık Birimi

using the Internet were determined. **Results:** The mean age of the sample was 22 (SD: 2.0). The mean time spent online was 15 hours per week (SD: 12, median: 14). There was a positive correlation between SCL-90 and OCS total scores ($r=0.452$, $p<0.01$). No correlation was detected between time spent on the Internet and SCL-90 scores ($r=0.067$, $p=0.19$). The number of participants who reported to be having problems in all domains of problematic Internet use was 30 (%7.8). **Conclusions:** These findings suggest that the relative priority and individual meaning of the Internet were associated with problematic use. In addition, Internet users have some primary purposes that are related to problematic use. Focusing on these areas for future studies is recommended.

Keywords: Internet, addiction, problematic use, epidemiology

GİRİŞ

İnternetin sorunlu kullanımı (İSK), internet kullanımının kişinin kontrolünün dışına çıkabildiği durumlara karşılık gelen bir tanımlamadır. İSK, Young tarafından "internet bağımlılığı" adıyla tanımlanan bir vaka bildirimini ardından, yüzlerce çalışmaya konu olan dikkat çekici bir konu haline gelmiştir (Young, 1998; Ko ve ark. 2006; Young, 2009; Carli ve ark. 2013). Araştırmaların büyük çoğunluğu, İSK'nin ruhsal bozuklukların sıklığında artma ile ilişkili olduğunu bildirmektedir. İSK'ya eşlik ettiği bildirilen başlıca ruhsal sorunlar depresif bozukluklar (Kraut ve ark. 2002; Kim ve ark. 2006; Ha ve ark. 2006; Lee ve ark. 2008); dikkat eksikliği-hiperaktivite bozukluğu (Yoo ve ark. 2004); anksiyete bozuklukları (Ko ve ark. 2009; Yen ve ark. 2007; Jang, Hwang ve Choi, 2008); alkol ve madde bağımlılığı ile dürtü kontrol bozukluklarıdır (Ko ve ark. 2010).

Ruhsal belirtilerdeki artış ile İSK'nin nedensellik ilişkisi taşıyıp taşımadığı konusu tartışmalıdır. İSK, büyük oranda *bağımlılık ekseninde* tanımlanmıştır. İSK'yi belirlemek için kullanılması önerilen değerlendirme araçları, genelde madde bağımlılığı ile ilişkili ölçeklerden dönüştürülmüştür. Ancak belli bir yaş ve eğitim düzeyinin üzerinde olup ulaşımı

olan herkesin internet kullanması, İSK'nin bağımlılık ekseninde tanımlanması ile ilişkili soru işaretleri uyandırmaktadır. Ayrıca bağımlılık ekseninde tanımlama yapmadan önce, internet kullanım amaçlarının belirlenmesi ve *internet aracılığı ile ulaşılan içeriğin ve bu içerik ile sürdürülen eylemin* bağımlılık yapıcı potansiyelinin olup olmadığının araştırılması önerilmektedir. Buna karşın, Türkiye de dahil olmak üzere birçok ülkede "İnternet Bağımlılığı Tedavi Klinikleri" kurulmuş, kimi hastalar yatırılarak farklı tedavi programları uygulanmaya başlanmıştır (Restart Internet Addiction Recovery Program, 2013; NTVMSNBC, 2013). Bağımlılık dışı yaklaşımların bir kısmı, internetin sorunlu kullanımını *internetin kişinin yaşamındaki öncelik düzeyine ve internete ilişkin inanışlar ve bilişlere göre* (Davis, Flett ve Besser, 2002), bazıları ise haftalık internet kullanım süresi üzerinden değerlendirmektedir (Carli ve ark. 2013). Ancak haftalık internet süresinin İSK ile ilişkili olmayabileceğini bildirmiş olan araştırmalar da bulunmaktadır (Goel, 2013).

İnternetin sorunlu kullanımını araştıran çalışmalarda yöntemsel sorunların başında, epidemiyolojik örneklem kullanan araştırmaların az sayıda olması dikkati çekmektedir (Bakken ve ark. 2009). Araştırmaların büyük çoğunluğu *ulaşılabilen* sağlıklı gönüllülerde yapılmaktadır. Bu nedenle bulguların genellemesi konusunda sorunlar oluşmakta, bulguların yorumlanması güçleşmektedir. İnternet kullanıcılarının sosyodemografik özelliklerinin çok değişik olması, epidemiyolojik çalışmaların belli grupları temsil edecek şekilde planlanmasının etkinliğini gündeme getirmektedir. Sorunlu kullanım, farklı demografik gruplar arasında *erkek genç erişkinlerde* en yoğun şekilde bildirilmektedir. Bu nedenle internet kullanımının fenomenolojik özelliklerinin araştırılması ve İSK sıklığının belirlenmesi için genç erişkin erkekler uygun bir evren olabilir (Morahan, 1999; Kraut ve ark. 2002; Ha ve ark. 2007). Ulaşabildiğimiz kaynaklara göre Türkiye'deki internet kullanıcıları ile yapılan, internet kullanımının özellikleri, sorunlu kullanım ve ruhsal belirtilerin tümünü

epidemiolojik bir örneklem ile inceleyen herhangi bir araştırma bulunmamaktadır.

Çalışmamızda; temsil ediciliği olan ve erkek üniversite öğrencilerinden oluşan bir örneklemde internet kullanım davranışını ve bu davranışın fenomenolojik özelliklerini saptamak, genel psikopatoloji ile ilişkisini incelemek ve İSK ile ilişkili kullanım özelliklerini belirlemek amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Katılımcılar, Örneklem ve Örneklem Seçimi

Çalışma, Ankara Üniversitesi'nde lisans bölümlerinde 16 farklı fakültede eğitim almakta olan 15.134 erkek öğrenciyi temsil edecek bir örneklem ile yapılmıştır. %95 güven aralığı, %80 güç ve beklenen yaygınlık %11 ± 3 olarak hesaplandığında, *EPInfo* programı (sürüm: 3.5.1, 2008) ile elde edilen 410 sayısına %10'luk bir yedek eklenerek, n=450 sayısına ulaşılmıştır. Saha çalışması öncesinde 15.134 öğrencinin isimlerinden oluşan evren, belli aralıklarla kesilerek 450 isim basit rastgele yöntem kullanılarak belirlenmiştir. Adı belirlenen öğrenciye ulaşım denenmiş, ulaşılamadığında listedeki bir sonraki öğrenciye ulaşılmaya çalışılmıştır. Ona da ulaşılamadığı durumda öğrenci ulaşılamamış kabul edilmiştir. Öğrencilere isimleriyle ulaşılmamasına karşın, kayıtlar isimsiz olarak tutulmuş, uygulama sırasında katılımcılara anket içeriğinde yer alan standardize ölçekler ve araştırmacılar tarafından hazırlanan soru formu dışında herhangi bir soru sorulmamıştır. Çalışmaya katılan öğrencilere araştırma hakkında ek bilgi almak ya da psikiyatrik desteğe ihtiyaç duymaları halinde ulaşılabilecekleri bağlantı bilgileri verilmiştir.

Çalışmaya başlamadan önce hem Ankara 2 No'lu Etik Kurul Başkanlığı'ndan, hem de Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu'ndan iki resmi onay alınmıştır.

Değerlendirme Araçları

Bu çalışmada katılımcıların internet kullanımlarının içeriği, sıklığı gibi temel

özellikleri; internete ilişkin düşünce, tutum ve inançları ve ruhsal durumlarını yansıtmak üzere psikiyatrik belirtileri ayrı ayrı ölçeklerle değerlendirilmiştir. İnternette Bilişsel Durum Ölçeği (İBDÖ), internet hakkındaki düşünce, tutum ve inançları ve internet kullanımını değerlendirmektedir (Davis ve ark. 2002). İBDÖ, internetle ilişkili bilişsel atıf ve düşünce stillerini incelemektedir. İBDÖ; puanlaması "kesinlikle katılmıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" arasında değişen yedili Likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin iç tutarlılık analizinde Cronbach alfa değeri 0.93 olarak belirlenmiştir. İnternetin sorunlu kullanımını "internet bağımlılığı" adıyla isimlendirerek değerlendiren başka ölçekler de bulunmaktadır ancak İBDÖ'nün farkı, internete atfedilen değer ve internetin bireyin yaşamında ne kadar öncelikli olduğuna ilişkin fikir vermesidir. Ölçeğin I. Yalnızlık-Depresyon; II. Azalmış Dürtü Kontrolü; III. Sosyal Destek ve IV. Dikkat Dağıtma isimli dört alt boyutu bulunmaktadır ve Türkçe formunun geçerlik-güvenilirlik analizi yapılmış, kullanıma uygun bir araç olduğu saptanmıştır (Keser-Özcan ve Buzlu 2005).

Belirti tarama listesi (SCL-90); toplumda psikiyatrik belirtilerin sıklığını ve şiddetini saptamak amacıyla geliştirilen, 90 maddelik beşli Likert tipi bir ölçektir (Derogatis, 1977). Ölçek, dokuz farklı belirti boyutunda değerlendirme yapmak üzere yapılandırılmıştır: somatizasyon, obsessif-kompulsif, kişilerarası duyarlılık, depresyon, kaygı, düşmanlık, fobik kaygı, paranoid düşünce ve psikotizm. Katılımcı, ilgili maddede belirtilen durumun kendisinde "son 15 gün içinde" ne düzeyde olduğunu "hiç", "çok az", "orta derecede", "oldukça fazla" ve "ileri derecede" seçeneklerinin arasından birini seçerek puanlamaktadır. SCL-90 ile üç farklı gösterge hesaplanabilmektedir: I) Pozitif Belirti Toplamı (PBT); II. Pozitif Belirti Düzeyi (PBD); III. Genel Belirti Düzeyi (GBD). Ölçeğin Türkçe sürümünün, özellikle üniversite öğrencilerinde güvenilir olduğu bildirilmiştir (Dağ, 1991).

Standardize edilmiş ölçeklere ek olarak, katılımcıların internet kullanımlarının yanı sıra

sosyodemografik verilerini de değerlendirmek amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan soru formu kullanılmıştır. Bu formda, internet kullanım süresi ile ilişkili olabilecek, "internet ile tanışıklık düzeyi" gibi değişkenlerin yanı sıra, internetin kullanım amaçları çoktan seçmeli bir liste halinde sunulmuş ve katılımcıların öncelikli amaçlarını işaretlemeleri istenmiştir. Burada her kullanım amacı için 0 ile 4 arasında bir puanlama yapılması istenmiş, 0: "interneti bu amaçla hiç kullanmıyorum", 4: "interneti en çok bu amaçla kullanıyorum" ifadelerine karşılık gelmiştir. Bu şekilde birden fazla öncelikli kullanım amacı belirlenmesine olanak verilmiş ve veriler sayısallaştırılmıştır.

İstatistiksel Analizler

Dağılımın incelendiği veriler için frekans analizleri; karşılıklı bağıntının incelendiği normal dışı dağılan Belirti Tarama Listesi Alt Boyutları ve İnternette Bilişsel Durum Ölçeği Ortalama Puanları için Spearman korelasyon

analizi kullanılmıştır. İnternet kullanım amaçları ile diğer değişkenlerin arasındaki ilişki de, internet kullanım amaçlarına verilen puanların sayısal değerleri ile diğer değerlendirme araçlarının puanları arasındaki bağıntı hesaplanarak değerlendirilmiştir. İstatistiksel incelemeler PASW Statistics 18 programı ile yapılmıştır.

BULGULAR

Toplam 424 katılımcıya anket uygulanmıştır. 41 öğrencinin anketi (%9.6) geçersiz sayılmıştır. Böylece 383 kişinin verisi istatistiksel analize dahil edilmiştir. Katılımcıların yaş ortalaması 22 (SS: 2.0) olarak belirlenmiştir. Katılımcıların %69.3'ü evde, %30.7'si yurtda yaşamaktadır. Katılımcıların %87.7'sinin yaşadığı ortamda bilgisayarının, %84.6'sının ise internet erişiminin var olduğu saptanmıştır. Haftalık internet kullanımı ortanca: 14 (standart sapma:12) saattir.

Tablo 1 - Belirti Tarama Listesi Alt Boyutları ve İnternette Bilişsel Durum Ölçeği Ortalama Puanları Arasındaki İlişki

Alt boyut	Spearman r	p
Somatizasyon	0.15	<0.05
Obsesif Kompulsif	0.26	<0.01
Kişilerarası Duyarlılık	0.22	<0.01
Depresyon	0.24	<0.01
Kaygı	0.20	<0.01
Düşmanlık	0.17	<0.01
Fobik Kaygı	0.25	<0.01
Paranoid Düşünce	0.25	<0.01
Psikotizizm	0.27	<0.01

Katılımcıların İBDÖ ortalama puanı 90.8 (SS: 32) olarak saptanmıştır. Belirti tarama listesi sonuçlarında; pozitif belirtilerin toplam ortalaması: 38 (SS: 22), pozitif belirti düzeyi ortalaması 1.78 (SS: 0.5) olarak belirlenmiştir. SCL-90 belirti toplamı ile İBDÖ toplam puanı arasında pozitif bir korelasyon ($r=0.452$, $p<0.01$) olduğu görülmüştür. SCL-90'ın tüm alt boyutları için de bu ilişkinin var olduğu, İBDÖ puanları arttıkça SCL-90 alt ölçek puanlarının da arttığı gözlenmiştir. Bulgular Tablo-II'de

sunulmuştur. SCL-90 belirti toplamı ile haftalık internet kullanım süresi arasında anlamlı düzeyde korelasyon saptanmamıştır ($r=0.067$, $p=0.19$).

İnternet (ya da bilgisayar) başında geçirdiği sürenin planladığından fazla olup olmadığının değerlendirildiği soruya katılımcıların %36.1'i "evet" yanıtını vermiştir. Bu soruya "bazen" yanıtı verenler %43.2'dir. Bu iki durum birlikte düşünüldüğünde, internet

(ya da bilgisayar) başında geçirdiği sürenin planladığından fazla olabildiğini bildiren katılımcılar tüm örneklemin %79.3'ünü oluşturmaktadır. İSK ile ilişkili tüm sorulara

“evet” yanıtını veren katılımcılar 30 kişidir (%7.8). İnternetin sorunlu kullanımı ile ilişkili sorulara verilen yanıtların sıklığı Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2 - İnternetin Sorunlu Kullanımı ile ilişkili farklı boyutların değerlendirilmesi

	%
İnternette geçirdiği süre, planladığından fazla oluyor	%36.1
Her gün internete girmek için güçlü ve yoğun bir istek duyuyor	%47.5
İnternet kullanımının fazla olması nedeniyle başka kişiler tarafından eleştiriliyor	%36.6
İnternet kullanımının fazla olması nedeniyle arkadaşlarıyla ya da ailesiyle ilişkilerinin aksadığını veya öğreniminin bundan etkilendiğini düşünüyor	%28.5
İnternette olmadığı zamanlarda zihni internette yapacakları ile meşgul oluyor	%20.9
İnternet kullandığı süreyi azaltması gerektiğini düşünüyor	%37.3

İnterneti öncelikli kullanım amacına göre kullanım ile İBDÖ puanları arasındaki ilişki incelendiğinde; öncelikle cinsel içerikli sitelere ulaşım ($r=0.32$, $p<0.01$), arkadaş ya da eş bulma amaçlı ($r=0.28$, $p<0.01$) ya da sosyal paylaşım sitelerine ulaşım ($r=0.27$, $p<0.01$), online bahis oynama ($r=0.22$, $p<0.01$), online oyun oynama ($r=0.22$, $p<0.01$), web sitesi tasarımı ve yönetimi ($r=0.19$, $p<0.01$) ve video/müzik ulaşımı ($r=0.15$, $p<0.01$) arasında anlamlı bir ilişki olduğu; interneti öncelikle akademik amaçla kullanan kişilerde ise bu ilişkinin ters yönde olduğu ($r= - 0.18$, $p<0.01$) gözlenmiştir.

TARTIŞMA

Çalışmamızda, erkek üniversite öğrencilerinde internet kullanım örüntüleri ve internetin sorunlu kullanımı ile ilişkili olabilecek değişkenler incelenmiştir. Katılımcıların psikopatolojik belirti puanlarının toplamı ile internete yüklenen anlam arasında pozitif bir ilişki olduğu gözlenmiştir.

Psikopatoloji belirti puanları ile İBDÖ toplam puanları arasında anlamlı düzeyde pozitif ilişkinin saptanmış olması, internetin kişinin yaşamındaki önceliği arttıkça genel psikopatolojinin artması anlamına gelmektedir. Ancak bu ilişki yorumlanırken, bağıntı katsayılarının göreceli olarak düşük olduğuna dikkat edilmelidir ($r=0.15$ ile 0.27 arasında).

Çalışmamızda gözlenmiş olan bu ilişki, internetin sorunlu kullanımı ile ruhsal sorunlar arasındaki ilişki daha önce bildirmiş olan birçok çalışma ile uyumludur (Ko ve ark. 2009; Morahan, 1999; Ha ve ark. 2006; Yoo ve ark. 2004; Yen ve ark. 2007; Carli ve ark. 2013). Çalışmamız kesitsel özellikte olduğu için, mevcut bulgularla psikopatoloji ve internet kullanımı arasında nedensellik ilişkisi kurmak olası değildir. Ancak yine de başka çalışmalarla da desteklenmiş bir bulgu olması nedeniyle ruhsal sorunlar ile internetin kişinin yaşamındaki önceliği arasındaki bu birliktelik, farklı yöntemlerle araştırılmaya değer görünmektedir.

İnternet kullanımı ile ilişkili yaşanan ve katılımcıların sorun olarak bildirdiği durumların görece sıklığı dikkat çekmektedir. Örnek olarak katılımcıların %79.3'ü, internet başında “planladığından fazla” süre geçirdiğini bildirmektedir. Bu bağlamda internet kullanımının kişinin kontrolü dışına çıkabilen bir tarafı olabileceği yönünde güçlü kanıtlar olduğu söylenebilir. Benzer şekilde; internete girmek için yoğun bir arzu, internet kullanımının aşırı olması nedeniyle eleştirilme ya da sosyal/mesleki işlevsellikte aksama, internet ile ilişkili aşırı uğraş ve internet kullanımını azaltma gerekliliği konusundaki düşüncelerin tamamını yaşantılayan katılımcılar %7.8'dir. Farklı değerlendirme yöntemleri kullanarak internetin sorunlu

kullanımının sıklığını araştıran diğer çalışmalarda da %1.5 ile 8 arasında oranlar bildirilmiştir (Weinstein ve Lejoyeux 2010).

Haftalık internet kullanım süresi ile SCL-90 puanları arasında anlamlı düzeyde ilişkinin olmaması, internetin kişinin yaşamındaki önceliğinin, genel ruhsal belirtiler ile daha ilişkili, dolayısı ile sorunlu kullanım adına daha belirleyici olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, daha önceki birçok çalışmadan farklı olmakla birlikte, bulgularımızı destekleyen başka araştırmalar da bulunmaktadır (Carli ve ark. 2013; Goel, 2013). Bu farklılık, değerlendirme sırasında günlük internet kullanımının değerlendirilme biçiminden kaynaklanıyor olabilir. Örnek olarak mesleği internette sürekli bulunmayı gerektiren kişiler için internet kullanım süresi, sorunlu kullanım için bir belirleyici olmayabilir. Bu bağlamda sorunlu kullanım ile ilgili değerlendirme yapmakta olan araştırmacıların yalnızca internet kullanım süresine değil, internetin bireysel olarak kişiye sağladıklarına ve internetin bireysel anlamlarına odaklanmaları uygun olacaktır.

İnternet kullanım amaçları arasında, sorunlu kullanıma işaret edebilecek bazı ortak temaların olduğu dikkati çekmektedir. İnterneti öncelikli olarak arkadaş ya da eş bulma siteleri, cinsel içerikli siteler, bahis, oyunlar, web sitesi yönetimi ve sosyal paylaşım siteleri amacıyla kullanan kişilerde sorunlu kullanımın daha yüksek olabileceği görülmektedir. Bulgular, daha önce bu konuda yapılan çalışmalar ile de uyumlu görünmektedir. Ko ve arkadaşları (2009), en çok *sohbet*, *cinsellik*, *online oyunlar* ve *online bahis* gibi amaçların İSK ile ilişkili olduğu bildirilmiştir. Bu tekrarlayan gözlem, sorunlu kullanımı değerlendirirken bu alanlara özgü bir yaklaşımın gerekli olabileceğine ilişkin fikir vermektedir.

Araştırmamızın bazı kısıtlılıkları bulunmaktadır. Her ne kadar temsil edici bir örnekleme yapılmış olsa da bulgularımız, yalnızca erkek üniversite öğrencilerine ilişkin veri sunmaktadır. Bu sonuçların diğer popülasyonlara genellenmesi uygun değildir. İnternetin sorunlu kullanımı, kadınlar ve yaşlılar gibi özel popülasyonlarda da giderek artan

şekilde bildirilmektedir ve çalışmamızda yalnızca erkeklere odaklanmış olmamız bu anlamda bir kısıtlılıktır (Morrison ve Gore 2010). Ruhsal belirtiler, çalışmamızda herhangi bir klinik görüşme yapılmaksızın, yalnızca katılımcıların kendi kendilerine doldurduğu bir ölçekle değerlendirilmiştir. Psikopatolojiye ilişkin veriler yorumlanırken, bu durum dikkate alınmalıdır. Psikiyatrik belirtileri fazla olan kişilerin daha fazla internet kullanıyor olması, bu iki belirtinin doğrudan birbiriyle ilişkili olmasının ötesinde, başka değişkenlerle ilişkili olmalarından da kaynaklanıyor olabilir. Bu ilişkiyi saptayabilmek adına, internetin kişisel anlamının öncelikli olduğu bulgusu ile birlikte düşünüldüğünde, sorunlu kullanan kişilerle derinlemesine görüşmeler ve nitel çalışmalar yapılması uygun olacaktır.

KATKI ve TEŞEKKÜR

Bu çalışma, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı tıpta uzmanlık eğitimi çerçevesinde yürütülmüş ve 20.05.2010 tarihinde Dr. Direnç Sakarya'ya ait tıpta uzmanlık tezi olarak kabul edilmiştir.

KAYNAKLAR

Bakken, I.J., Wenzel, H.G., Götestam, K.G., Johansson, A, Øren, A. (2009). Internet addiction among Norwegian adults: A stratified probability sample study. *Scandinavian Journal of Psychology*, 50(2), pp.121–127.

Carli V., Durkee T., Wasserman D., Hadlaczký G., Despalins R., Kramarz E., Wasserman C., Sarchiapone M., Hoven C.W., Brunner R., Kaess M. (2013). *Psychopathology*, 46, pp.1–13

Dağ İ., (1991). Belirti Tarama Listesi'nin Üniversite Öğrencileri için Güvenirliliği ve Geçerliliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2(1), pp.5–12.

Davis, R.A., Flett, G.L. ve Besser, A. (2002). Validation of a new scale for measuring problematic internet use: implications for pre-employment screening. *CyberPsychology, Behavior and Social Networking*, 5(4), pp.331–345.

Derogatis, L.R. (1977). Confirmation of the Dimensional Structure of the SCL-90: A Study in Construct Validation. *J Clin Psych*, 16, pp.347–356.

Goel D, Subramanyam A, Kamath R. (2013). A study on the prevalence of internet addiction and its association with psychopathology in Indian adolescents. *Indian Journal of Psychiatry*, 55, pp.140-3.

Ha, J.H.H., Yoo, H.J.J., Cho, I.H.H., Chin,B., Shin,D. ve Kim, J.H.H. (2006). Psychiatric comorbidity assessed in Korean children and adolescents who screen positive for Internet addiction. *Journal of Clinical Psychiatry*, 67(5), 821–826.

Ha JHH, Kim SYY, Bae SC, Bae S, Kim H, Sim M, Lyoo IKK, Cho SCC. (2007) Depression and Internet addiction in adolescents. *Psychopathology*, 40(6), pp. 424–30.

Jang, K.S.S., Hwang, S.Y.Y. ve Choi, J.Y.Y. (2008). Internet addiction and psychiatric symptoms among Korean adolescents. *Journal of School Health*, 78(3), 165–171.

Keser-Özcan, N.K. & Buzlu, S. (2005). Problemlü İnternet kullanımının belirlemede yardımcı bir araç:“İnternette Bilişsel Durum Ölçeği” nin üniversite öğrencilerinde geçerlik ve güvenilirliği.” *Bağımlılık Dergisi*, 6(1), pp.19–26.

Kim, K., Ryu, E., Chon, M.Y.Y., Yeun, E.J.J., Choi, S.Y.Y., Seo, J.S.S. ve Nam, B.W.W. (2006). Internet addiction in Korean adolescents and its relation to depression and suicidal ideation: a questionnaire survey. *International Journal of Nursing Studies*, 43(2), 185–192.

Ko, C.H., Yen, J.Y.Y., Chen, C.C.C., Chen, S.H.H., Wu, K. ve Yen, C.F. (2006). Tridimensional personality of adolescents with internet addiction and substance use experience. *Canadian Journal of Psychiatry*, 51(14), pp.887–894.

Ko, C.H., Yen, J.Y., Chen, C.S., Yeh, Y.C. ve Yen, C.F., (2009). Predictive Values of Psychiatric Symptoms for Internet Addiction in Adolescents: A 2-Year Prospective Study. *Arch Pediatr Adolesc Med*, 163(10), pp.937–943.

Ko, C.H. Hsiao, S., Liu, G.C.C., Yen, J.Y.Y., Yang, M.J.J. ve Yen, C.F. (2010). The characteristics of decision making, potential to take risks, and personality of college students with Internet addiction. *Journal of Psychiatric Research*, 175(1-2), pp.121–125.

Kraut, R., Kiesler, S., Boneva, B., Cummings, J., Helgeson, V., ve Crawford, A. (2002). Internet

Paradox Revisited. *J Soc Issues*, 58(1), 49–74. doi:10.1111/1540-4560.00248

Lee, Y.S.S., Han, D.H.H., Yang, K.C., Daniels, M.A., Na, C., Kee, B.S.S., ve Renshaw, P. F. (2008). Depression like characteristics of 5HTTLPR polymorphism and temperament in excessive internet users. *Journal of Affective Disorders*, 109(1-2), 165–169. doi:10.1016/j.jad.2007.10.020

Liu, C.Y. ve Kuo, F.Y. (2007). *CyberPsychology, Behavior and Social Networking*, 10(6), pp.799–804.

Morahan MJ. The Relationship Between Loneliness and Internet Use and Abuse. (1999) *CyberPsychology, Behavior and Social Networking*, 2(5), pp. 431–9.

Morrison, C.M. ve Gore, H., (2010). The relationship between excessive Internet use and depression: a questionnaire-based study of 1,319 young people and adults. *Psychopathology*, 43(2), pp.121–126.

NTVMSNBC Haber Sitesi. İnternet Bağımlıları Bakırköy'e - <http://www.ntvmsnbc.com/id/25301927> Erişim tarihi: 22.02.2013

Restart Internet Addiction Recovery Program. <http://www.netaddictionrecovery.com/programs/treatment-program/retreat-center-rehab.html> Erişim tarihi: 22.02.2013

Weinstein, A. & Lejoyeux, M., (2010). Internet Addiction or excessive Internet Use. *American Journal of Drug and Alcohol Abuse*, 36(5), pp.277–283.

Yen, J.Y.Y., Ko, C.H.H., Yen, C.F.F., Wu, H.Y.Y. ve Yang, M.J.J. (2007). The comorbid psychiatric symptoms of Internet addiction: attention deficit and hyperactivity disorder (ADHD), depression, social phobia, and hostility. *Journal of Adolescent Health*, 41(1), 93–98.

Yoo, H.J.J., Cho, S.C.C., Ha, J., Yune, S.K.K., Kim, S.J.J., Hwang, J., ve ark. (2004). Attention deficit hyperactivity symptoms and internet addiction. *Psychiatry and Clinical Neurosciences*, 58(5), 487–494.

Young, K.S. (2009). Internet Addiction: Diagnosis and Treatment Considerations. *J Contemp Psychother*, 39(4), pp.241–246.

Young, K.S., 1998. *CyberPsychology, Behavior and Social Networking*, 1(3), pp.237–244.

